

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

Deres ref.:

Vår dato: 29.06.2016
Vår ref.: 2015/11425
Arkivnr.: 461.3

Prima Slakt AS
Næringsveien 27
4365 NÆRBØ

Att. Harald Reime

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00
F: 51 52 03 00
E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Vurdering av kommentarer til rapport fra inspeksjon 27. oktober 2015, trekking av avvik 1, 3, 4 og 5 og oversending av ny inspeksjonsrapport.

Prima Slakt AS har en rekke kommentarer til tilsynsrapporten og mener generelt at virksomheten ikke trenger å reguleres av en tillatelse og at de fleste av kravene i tillatelsen er uaktuelle eller kan stilles av kommunen. Det er ikke gjort noe for å lukke avvikene og det bes om at tillatelsen slettes eller overføres til Norpri AS, avd. Nærbø. I lys av at Norpri AS, avd. Nærbø har bedt om å få overta forpliktelsene i en overført eller ny tillatelse, trekkes 4 av 5 avvik. Innholdet i de 4 avvikene vil bli tatt opp med Norpri AS, avd. Nærbø i prosessen med å utarbeide endret tillatelse. Ny frist for å rette resterende avvik er 25. august 2016.

Det vises til brev fra Prima Slakt AS datert 20. november 2015 mottatt hos oss 24. november. Det vises også til felles brev fra Prima Slakt AS og Norpri AS datert 26. november 2015. Begge brev ble sendt Fylkesmannen i samme e-post 24. november 2015.

Om tilbakemeldingen

Ved oversendelsen av inspeksjonsrapporten 4. november 2015, skrev Fylkesmannen at hvis det ikke ble mottatt kommentarer, ble rapporten vurdert som endelig 26. november 2015. Brevet datert 20. november 2015 inneholder en rekke konkrete kommentarer til inspeksjonsrapporten. Brevet inneholder også betraktninger om endret driftsomfang, lavere utslipp, om overføring av Prima Slakt AS sin slaktevirksomhet til Nortura Sa avd. Forus, om etablering av Norpri AS og firmaets virksomhet på Nærbø og på Vigrestad, samt om behovet for å ha en tillatelse i det hele tatt.

Det siste er hovedinnholdet i fellesbrevet datert 26. november 2015. Fylkesmannen oppfatter det siste brevet som en formell forespørsel om det er nødvendig med tillatelse, om muligheten for sletting av eksisterende tillatelse, om denne eventuelt kan overføres til Norpri AS eller erstattes av en egen tillatelse til Norpri AS, avd. Nærbø (bedr. nr. 872396292) og om Norpri AS avd. Vigrestad (bedr. nr. 972173614) trenger tillatelse. Dette er spørsmål som Fylkesmannen kommer til å ta opp med Norpri AS, org. nr. 913755855, som en egen sak og brevet er registrert hos oss som sak 2016/1324.

Prima Slakt AS sine kommentarer

I det følgende vurderer Fylkesmannen kun kommentarene i brevet datert 20. november 2015 om inspeksjonsrapport nr. 2015.050.I.FMRO fra inspeksjonen 27. oktober 2015. I utgangspunktet mener Prima Slakt AS at de konstaterte avvikene er korrekte vurdert ut fra tillatelsen, men at Fylkesmannens forventninger til hvordan avvikene kan lukkes, ikke speiler dagens aktivitet ved fabrikken.

Avvik 1. Utslippskontroll

Tillatelsen krever at det skal føres kontroll med utslipp til vann over minst 8 uker basert på målinger og analyser. Både korttidsgrenser og langtidsgrenser skal kontrolleres. Prima Slakt AS mener at overvåkingskravene bare var gyldige så lenge det skjedde slakting ved bedriften og så lenge utslippene var tilsvarende store. Etter at utslippene ble sterkt redusert, mente Hå kommune at utslippet var irrelevant for IVAR sitt renseanlegg. Bedriften er overrasket over at Fylkesmannen fremdeles mener at utslippskontroll er et gyldig krav og mener at dagens kontroll er nok.

Til dette vil Fylkesmannen presisere at tillatelsen, som er gitt til Prima Slakt AS, regulerer forurensing fra bedriften så lenge det er virksomhet, til tillatelsen endres eller trekkes tilbake, eller til en annen bedrift får en ny tillatelse som erstatter dagens tillatelse. Det er Prima Slakt AS som har tatt på seg oppgaven med å innfri kravene i tillatelsen. Når det ikke lenger utføres slakting, er det likevel Prima Slakt AS som ivaretar kravene på vegne av den som driver nedskjæringsaktivitetene. Ved oppstarten var det Prima Kjøtt AS som skar kjøtt, og nå er det Norpri AS, avd Nærbø. I utgangspunktet har, eller hadde, ingen av disse firmaene lovpålagte oppgaver som ble regulert av tillatelsen. Det vises for øvrig til brev fra Fylkesmannen datert 14. mai 2014 der dette temaet ble gjennomgått grundig. Vi vil også legge til at mange av kravene til utslipp trådte i kraft da tillatelsen ble gitt. Fristen for å overholde alle utslippsgrensene var 1. juni 2015. Fylkesmannen mottok ingen søknad om endret utslipp og endring i ansvarsforhold, jf. vår forespørsel i e-post 31. oktober 2014, før vi fikk en orientering i forbindelse med tilsynet i oktober.

Når det gjelder størrelsen på dagens utslipp i forhold til tidligere utslipp, er det klart at utslippet fra dagens aktivitet er mye lavere. Både analyser av bedriftens egne prøver og analyser av prøver tatt av Aquateam COWI AS dokumenterer dette. Bl.a. er utslipp av fett og organisk stoff mye lavere. Det vil heller ikke være store utslippene av blodvann. Dermed blir karakteristikken til avløpsvannet annerledes og andelen organisk stoff målt som biologisk oksygenforbruk (BOF₅) vil reduseres. Partikkelandelen vil trolig øke mens andelen oppløst BOF₅ synker.

Utslippene er beskjedne i forhold til nabobedriftene, men de er likevel ikke uvesentlige. I uke 7 i 2015 varierte utslippet i størrelse fra 350 til nær 800 personekvivalenter (p.e.). Analyseresultater (dagsprøver) fra 2015 overlevert ved tilsynet, viser utslipp som varierer fra ca. 200 til drøyt 1200 p.e. Den siste verdien tilsvarer utslipp fra nær 350 boliger. Ikke bare kan utslippet være høyt, men det varierer ganske mye uten at det er kjent om dette er sesongbasert eller om det skjer store endringer fra den ene dagen til den andre. Et minstekrav til et overvåkingsprogram er at avløpsstrømmene logges og at det, om nødvendig, tas ut prøver som er representative for produksjonen og for avløpsmengden. Det er fremdeles ikke kjent hvor ofte avløpspumpene starter og om avløpsmengden på 38 m³/time er tilpasset renseanlegg eller prøvetakere, jf. anmerkning nr. 2.

Avvik 2. Tegninger

Prima Slakt AS har ingen merknader til kravet om å sende inn ledningskartverk til Fylkesmannen innen 1. september 2014.

Fylkesmannen vil presisere at det enda ikke er mottatt ledningskartverk.

Avvik 3. Undersøkelser av SS

Prima Slakt AS peker på det faktum at en sil slipper gjennom organisk stoff, og at Fylkesmannen er kjent med dette. Bedriften mener at avviket må omformuleres pga. totalutslippet. Vi tolker dette slik at kravet om undersøkelse må legges inn som et krav knyttet til selve prøvetakingsprogrammet som omfattes av tillatelsens pkt. 11.

Fylkesmannen ser at det kan være fornuftig å vurdere kravet i tillatelsens pkt. 13 på nytt i forhold til hva som er mulig å oppnå ved å benytte alternative lysåpninger i silen. Samtidig er et slikt krav om undersøkelser ikke uvanlig og det er satt til bedrifter med utslipp ikke ulikt det fra Prima Slakt AS sitt anlegg. Hvordan en slik undersøkelse eventuelt skal tilpasses et overvåkingsprogram vil vi komme tilbake til ved en eventuell endring av tillatelsen.

Avvik 4. Miljøledelse

Prima Slakt AS mener kravet om miljøledelse er et krav som kommer som en del av IPPC-regelverket, jf. pkt. 2.6 i tillatelsen.

Fylkesmannen vil presisere at avvik 4. dreier seg om kravet i pkt. 10.1 om miljørisikoanalyse.

Fylkesmannen har pekt på at omfanget av driften er mindre enn tidligere og at en miljørisikoanalyse som ikke omfatter slakting, vil trolig være mindre arbeidskrevende å utføre. Likevel er en miljørisikoanalyse noe som må gjennomføres og som må tas med i internkontrollsystemet.

Avvik 5. Energiledelse

Prima Slakt AS mener at dette kravet er knyttet til spørsmålet om bedriften skal ha tillatelse eller ikke og mener at Norpri AS, avd Nærbø sin virksomhet ikke trenger å reguleres i en tillatelse. Dermed er dette kravet ikke aktuelt å etterkomme.

Fylkesmannen vil peke på innholdet i forurensningslovens § 16, 1. ledd:

«I tillatelse etter loven eller forskrift i medhold av loven kan det settes nærmere vilkår for å motvirke at forurensning fører til skader eller ulemper, og for å fremme effektiv utnyttelse av energi som virksomheten bruker eller frembringer. Det kan herunder fastsettes vilkår om beskyttelses- og rensetiltak, gjenvinning og at tillatelsen bare skal gjelde for en viss tid»

Dette innebærer at krav til effektiv utnyttelse av energi skal settes på lik linje med krav som forhindrer forurensende aktiviteter og at energi kan reguleres uavhengig av størrelsen på andre utslipp. Dette bidrar til å stadfeste behovet for en tillatelse. Og så lenge det eksisterer en tillatelse med krav som Prima Slakt AS plikter å ivareta for andre, skal slike krav etterkommes. I utgangspunktet vil det være Fylkesmannen som avgjør om det skal settes andre krav til energiledelse til de virksomheter som Prima Slakt AS ivaretar interessene til, enn til andre tilsvarende virksomheter som har en tillatelse etter forurensningsloven. Alle bedriftene på Kviamarka har en slik tillatelse og en av bedriftene kan ikke automatisk si at det er unødvendig med tillatelse og dermed energiledelse. Dette er spørsmål som Fylkesmannen vil vurdere i forhold til Norpri AS, avd Nærbø, jf. fellesbrevet dater 26. november 2015. Det å lage, og å iverksette et system for energiledelse for Norpri AS, avd Nærbø, er et ledelsesgrep som Prima Slakt AS skulle ha utført, også ut fra egen økonomisk interesse, innen 1. april 2015.

Anmerkninger

Fylkesmannen anmerket 4 forhold. I sine kommentarer trekker Prima Slakt AS frem Nortura-konsernet som påstår at virksomheten på Kviamarka ikke skal ha tillatelse. De øvrige kommentarene er knyttet til kravene om å følge opp pumpekapasiteten i forhold til renseanleggskapasitet, lage oversikter over temperaturen som allerede logges kontinuerlig, og å utrede logging og justering av pH. Når det gjelder temperatur og pH, mener Prima Slakt AS at dette er vilkår som enten kan stilles av kommunen eller som kan utredes og i ettertid sløyfes.

Fylkesmannen mener at vurderinger av spørsmål omkring tillatelse, vil bli gjort i forhold til Norpri AS avd. Nærbø og deres virksomhet. I forhold til pumpekapasitet, pH og temperatur, har Fylkesmannen ikke mottatt noen ytterligere informasjon. Vi vurderer det slik at det å kunne innfri kravene i tillatelsen knyttet til pumpekapasitet, pH og temperatur, vil være både ukompliserte og lite kostnadskrevenne. Selv om Prima Slakt AS mener at Norpri AS avd. Nærbø må følge opp spørsmål omkring pumpekapasitet, skulle tilførselene til renseanlegget vært redusert fra 38 til 28 m³/t målt som maksimal momentanverdi innen 1. juli 2014.

Fylkesmannen vil også kommentere at Prima Slakt AS er heleid av Nortura AS som også eier Jæren Eiendomsinvest AS, som igjen eier Kviamarka Eiendom AS. Det siste er selskapet som eier bygningssmassen som Norpri AS avd. Nærbø driver sin stykkingsvirksomhet i, men det er Øgland AS som er majoritetseier i stykkingsbedriften. Fram til det eksisterer en klar avtale mellom Norpri AS avd. Nærbø og Nortura AS/ Kviamarka Eiendom AS om hvem som skal være ansvarlig for bygningssmasse, avløpsanlegg og renseanlegg, er det naturlig at Prima Slakt AS følger opp forhold i gjeldende tillatelse som også involverer Nortura AS og Jæren Eiendomsinvest AS. Dette vil især gjelde utarbeiding av ledningskartverk og eksisterende forhold knyttet til renseanlegg og pumpekum.

Trekking av avvik.

Flere av kravene i tillatelsen, og som Prima Slakt AS har vært ansvarlig for å etterkomme, er knyttet til drift av anlegget. Brudd på kravene førte til avvik. Dette gjelder forhold knyttet til utslippskontroll, undersøkelser av suspendert stoff, utarbeidelse av miljørisikoanalyse og implementering av energiledelse. Likeledes gjelder dette forhold som er knyttet til kontroll av pH og temperatur i avløpsvannet.

I inspeksjonsrapport datert 4. november 2015 skrev Fylkesmannen som en kommentar til anmerking 1: *«Det ble diskutert prinsipielle forskjeller mellom påslippsavtale og utslippstillatelse og det ble konkludert med at dersom Norpri skulle overta Prima Slakt AS sin tillatelse, måtte det søkes om en endring av både eierskap og omfang. Dette kan gjøres ved at meldingen datert 2. februar 2015 utformes som en søknad som er oppdatert med produksjonsdata og utslippsdata. Ved en overføring av tillatelsen får Norpri ansvar for å rette avvik som er funnet ved tilsynet.»*

I samme inspeksjonsrapport, blir det i pkt. 8, om forventninger til bedriftens tilbakemeldinger, kommentert følgende mht. anmerking 1:

«Ved tilsynet var det enighet mellom Fylkesmannen, Norpri og Prima Slakt AS om at meldingen fra februar blir oppdatert med nyere og sikrere opplysninger om drift og utslippsforhold, og at meldingen kan formes som en søknad om ny eller endret tillatelse. Samtidig er de temaene som er vurdert ved dette tilsynet, viktige tema i en søknad og viktige elementer i en endret tillatelse. En søknadsprosess kan føre til ny vurdering av tidsfristen som er satt for å rette avvikene.»

Siden fellesbrevet datert 26. november 2015 inneholder en formell forespørsel om sletting av gjeldende tillatelse eller overføring av tillatelsen til Norpri AS avd. Nærbø, er dette innledningen til en

slik søknadsprosess. Fylkesmannen kommer derfor til å følge opp denne saken i forhold til Norpri AS avd. Nærbø. Eventuelle krav knyttet til drift og utslipp, vil derfor bli tatt opp med Norpri AS avd. Nærbø som vil få ansvar for å følge opp avvik knyttet til drift.

I forhold til Prima Slakt AS trekkes derfor avvik nr. 1, nr. 3, nr. 4 og nr. 5. Avvik nr. 2 om manglende innsending av ledningskartverk lukkes ikke, og blir stående i endelig kontrollrapport. Ny utgave av kontrollrapport (2015.050.I.FMRO) er vedlagt. Det er satt ny frist til 25. august 2016.

Med hilsen

Marit Sundsvik Bendixen
ass. fylkesmiljøvern sjef

Kristian F. Solberg
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift

Saksbehandler: Kristian F. Solberg
Saksbehandler telefon: 51 56 89 28
E-post: fmrokso@fylkesmannen.no

Vedlegg: Kontrollrapport 2015.050.I.FMRO

Kopi m/vedlegg til:

Hå kommune	Postboks 24	4368	Varhaug
IVAR IKS	Postboks 8134	4069	Stavanger
Kviamarka Eiendom AS	Lørenveien 37	0585	OSLO
Norpri AS avd. Nærbø	Næringsveien 27	4365	NÆRBØ

Inspeksjon ved Prima Slakt AS, Hå

Dato for inspeksjonen: 27. oktober 2015

Rapportnummer: 2015.050.IFMRO

Saksnr.: 2015/11425

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra virksomhetene:

Johan Bjerga, Kvalitetsansvarlig i Norpri AS
Harald Reime, Daglig leder i Prima Slakt AS
Rene Nielsen, Daglig leder i Norpri AS avd. Nærbø
Klaus Aggerholm, Norpri AS avd. Nærbø

Fra Fylkesmannen i Rogaland:

Kristian Solberg
Karen Førre Weyde

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket ved inspeksjonen hos Prima Slakt AS i Kviamarka 27. oktober 2015.

Fylkesmannen avdekket 1 avvik:

- Bedriften har ikke sendt ledningskartverk til Fylkesmannen innen 1. september 2014.

Fylkesmannen har gitt 8 anmerkninger under inspeksjonen:

- Det blir ikke drevet utslippskontroll i samsvar med tillatelsen gitt til Prima Slakt AS.
- Bedriften har ikke startet undersøkelse av suspendert stoff og organisk stoff.
- Bedriften har ikke oppdatert miljørisikoundersøkelsen innen 1. april 2015.
- Bedriften har ikke sendt inn utredning om energiledelse, energiregnskap og overskuddsenergi innen 1. april 2015.
- Norpri AS avd. Nærbø har ikke fått overført tillatelsen etter forurensningsloven til drift av virksomheten, fra Prima Slakt AS.
- Det er usikkert om avløpsmengden tilpasses renseanlegg.
- Temperaturmålinger kan gjøres mer representative.
- pH-målingene kan gjøres mer representative.

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 3 og utover i rapporten. Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 8 - 10.

Marit Sundsvik Bendixen
ass. fylkesmiljøvernssjef

Kristian Solberg
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift

1. Informasjon om virksomheten

Organisasjonsnr. (underenhet): 985 233 365 (Tilhører 885 209 432)	
Besøksadresse: Næringsveien 27, 4365 NÆRBØ	Telefon: 51 79 86 00
Bransjenr. (NACE-kode): 10.110 Bearbeiding og konservering av kjøtt	E-post: prima@prima.as

Kontrollert anlegg

Navn: Prima Slakt AS	Anleggsaktivitet:
Besøksadresse: Næringsveien 27, 4365 NÆRBØ	Næringsmiddelindustri
Postadresse: Næringsveien 27, 4365 NÆRBØ	Risikoklasse: 3
Kommune: Hå	Tillatelse gitt: 4. april 2014
Sist kontrollert:	Tillatelse sist oppdatert:

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Fylkesmennene er delegert forurensningsmyndighet for næringsmiddelindustri. Fylkesmannen gjennomfører rutineinspeksjoner ved bedrifter i Rogaland med tillatelse etter forurensningsloven og bedrifter som omfattes av forskrifter. Bedrifter med tillatelse skal kontrolleres jevnlig av Fylkesmannen. Kontrollfrekvensen er avhengig av hvilken risikoklasse det enkelte anlegget er plassert i. Inspeksjoner blir også gjennomførte som en del av landsdekkende tilsyn ved utvalgte bransjer.

Når det refereres til tillatelsen, er dette tillatelsen til virksomhet etter forurensningsloven som er gitt til Prima Slakt AS 4. april 2014. Stykkingsvirksomheten til Norpri AS avd. Nærbø (heretter kalt Norpri) som skjer i Næringsveien 27, er regulert av tillatelsen. I utgangspunktet er Prima Slakt AS fremdeles ansvarlig for slakteri og stykkingsvirksomheter i Næringsveien 27. Inspeksjonen 27. oktober 2015 i Næringsveien 27 på Kviamarka i Hå, ble i hovedsak gjennomført for å vurdere omfanget av driften og status for tiltak som det er satt frist for, og som det savnes tilbakemelding for. Inspeksjonen ble varslet skriftlig 8. oktober 2015. Det er Prima Slakt AS som er gitt en tillatelse, men ved tilsynet og ved spørsmål om drift, forholdt Fylkesmannen seg til Norpri som står for den daglige driften.

Inspeksjonstema.

Hovedtema for kontroller og revisjoner vil være å vurdere om rammer og krav i bedriftenes tillatelser blir fulgt opp, HMS og hvordan bedriftene følger opp forurensningslovverket. Ved denne inspeksjonen ble det først en gjennomgang av formelle forhold. Samtidig var noe av formålet ved dette tilsynet å vurdere status i forhold til krav i tillatelsen og status for drift.

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus. Det er gitt en beskrivelse av driftsomfanget under punkt 6. Andre forhold.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i, eller i medhold av, lov (f. eks. brudd på krav i forurensingsloven, forskrifter hjemlet i forurensingsloven eller vilkår fastsatt i tillatelse etter forurensingsloven).

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

3. Dokumentunderlag

Dokumentunderlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall ([forurensningsloven](#)) med underliggende forskrifter (avfallsforskriften og forurensingsforskriften).
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften).
- Virksomhetens egen dokumentasjon knyttet til den daglige driften og til forhold av betydning for helse/miljø/sikkerhet.
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven (2014.189.T) gitt til Prima Slakt AS den 4. april 2014.
- Skriftlig kommunikasjon pr. brev og e-post med bedriften.
- Opplysninger fra offentlige registre.

4. Avvik

Ved vurdering av hva som er avvik, er forurensningsloven og kravene i tillatelsen gitt til Prima Slakt AS, lagt til grunn. Det er på det rene at driften nå er endret. En ny tillatelse vil se annerledes ut. Samtidig vil mange av kravene gjelde den virksomheten som drives nå.

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Bedriften har ikke sendt ledningskartverk til Fylkesmannen innen 1. september 2014

Avvik fra:

Tillatelsen til virksomhet etter forurensningsloven, pkt. 13.2.2.

Kommentarer:

For at både Fylkesmannen og ikke minst bedriften selv skal kunne vite hvilke ledninger som går hvor, hvilke renseanlegg som er koplet på de ulike ledningene, hvilke pumper som blir

benyttet og hvor prøvetaking og logging skjer, må det etableres et kart som viser de enkelte delene. Ikke minst vil dette være verdifullt ved miljørisikoanalyser, ved kunnskapsoverføring og som dokumentasjon i internkontrollsystemet.

5. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Bedriften driver ikke utslippskontroll i samsvar med tillatelsen.

Kommentarer:

I utgangspunktet er dette avvik fra tillatelsen til virksomhet etter forurensningsloven, pkt. 11.1., gitt til Prima Slakt AS der det stilles krav til kontrollmålinger og kvaliteten på målingene: «*Bedriften skal gjennomføre årlige kontrollmålinger av utslipp til luft og vann. Målinger omfatter volumstrømsmåling, prøvetaking, analyse og/eller beregning.*» og «*Målinger og valg av prøvetakingsfrekvens skal utføres slik at resultatene blir representative for de faktiske utslippene fra bedriften på årsbasis og for perioder med størst aktivitet.*» Bl.a. krever representativitet vanligvis at det tas volumproporsjonale prøver. Ved relativt stabile avløpsmengder og avløpskonsentrasjoner kan slike krav endres, men i et notat datert 21. august 2014 har Aquateam kommentert prøvetakingen hos Prima: «*Hos Prima ble det kun tatt ut en prøve hvert 60 minutt i prøvedøgnet og dette anses som utilstrekkelig for å kunne fange opp variasjoner i avløpsstrømmen. Ved senere prøvetaking er det viktig at det tas hyppigere prøver.*».

Prinsippet med volumproporsjonale prøver ble diskutert ved tilsynet og det er et faktum at det vil være stor forskjell mellom utslippsvolumet i produksjonsperioden og vaskeperioden. Dermed blir det feil å ta like store prøver hver time eller hver annen time i disse periodene.

I tillatelsens pkt. 11.1.1 står det bl.a.: «*Det skal føres kontroll med utslipp til vann over minst 8 uker basert på målinger og analyser. Målingene av utslipp til vann skal inntil videre skje i forhold til parameterne i pkt. 3.1.1. og formålet i pkt. 11.1. Men i overvåkingsperioden med størst produksjonsaktivitet og størst vannutslipp, skal det velges to døgn der korttidsgrense I undersøkes i 4 representative timer pr. døgn (totalt 8 timeblandprøver). I samme overvåkingsperiode skal det skje måling over 2 x 4 sammenhengende døgn som dokumenterer at korttidsgrense II overholdes (totalt 8 døgnblandprøver).*».

Nå blir det tatt en døgnblandprøve en gang i måneden, noe som vurderes som utilstrekkelig for å skildre utslippsnivået i representative perioder. For øvrig har Aquateam vurdert prøvetakingsmetodikken og knyttet en rekke kommentarer til hvordan dette kan forbedres. Det er pekt på feilkilder som kan gjøre at vannprøvene ikke er representative.

For Norpri og Prima Slakt AS vil det være viktig å legge merke til kravet i pkt. 11.1.3 om måling og logging av vannforbruk og avløpsvolum. Ved befaring i produksjonslokalene ble det klart at måling og logging var mulig og daglig leder mente at dette var noe en måtte ta tak i og få på plass.

Forholdet tas opp med Nordpri AS avd. Nærbø i forbindelse med endring av tillatelse.

Anmerkning 2

Bedriften har ikke startet undersøkelse av suspendert stoff og organisk stoff innen 1. september 2014. Bedriften har dermed heller ikke rapportert undersøkelsen av utslippsnivået til Fylkesmannen innen 1. april 2015.

Kommentarer:

I utgangspunktet er dette avvik fra tillatelsen til virksomhet etter forurensningsloven, pkt. 13.1. Årsaken til kravet er at det ofte vil være en sammenheng mellom suspendert stoff og organisk stoff. For store partikler kan tette sluker og rør. Bedriften fjerner i dag partikler ved å bruke svaber og nal på gulvet før partiklene spyles vekk og senere havner i silen. Silen fjerner partikler større enn 0,8 millimeter og silgods havner automatisk i en beinkonteiner som daglig fraktes til Norsk Protein. Mengden silgods blir ikke målt. I et notat datert 23. mars 2015 skriver Aquateam «*Utslippet av lett nedbrytbart stoff (BOF₅) utgjør i gjennomsnitt 69 % av det totale utslippet av organisk stoff fra bedriften.*» Dermed kan partikler utgjøre ca. 30 % av utslippet av organisk stoff. Når bedriften allerede har installert en sil, vil det være mulig å skifte filterduk slik at silen fjerner enda mer organisk stoff, uten at det blir uforholdsmessig dyrt.

Forholdet tas opp med Nordpri AS avd. Nærbø i forbindelse med endring av tillatelse.

Anmerkning 3

Bedriften har ikke oppdatert miljørisikoundersøkelsen innen 1. april 2015

Kommentarer:

I utgangspunktet er dette avvik fra tillatelsen til virksomhet etter forurensningsloven, pkt. 10.1. Det ble gjennomført en enkel analyse av risiko ved ekstraordinære hendelser da Prima Slakt AS drev sin virksomhet. Dette er en tid siden. Alle større bedrifter skal gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet. Bedriftene skal vurdere resultatene i forhold til akseptabel miljørisiko. Potensielle kilder til akutt forurensning av vann, grunn og luft skal kartlegges. Miljørisikoanalysen skal dokumenteres og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre akutt forurensning med fare for helse- og/eller miljøskader inne på bedriftens område eller utenfor.

Omfanget av virksomheten til Norpri er mindre omfattende enn virksomheten til Prima Slakt AS, som tillatelsen er skrevet for. Likevel er en miljørisikoanalyse noe som må gjennomføres og tas med i internkontrollsystemet. En miljørisikoanalyse som ikke omfatter slakting, vil trolig være mindre arbeidskrevende å utføre.

Forholdet tas opp med Nordpri AS avd. Nærbø i forbindelse med endring av tillatelse.

Anmerkning 4

Bedriften har ikke sendt inn utredning om energiledelse, energiregnskap og overskuddsenergi innen 1. april 2015 til Fylkesmannen.

Kommentarer:

I utgangspunktet er dette avvik fra tillatelsen til virksomhet etter forurensningsloven, pkt. 8.3. Krav om energieffektivitet er tatt inn i forurensningsloven og ved behandling av søknader skal det settes krav om at energi skal utnyttes effektivt. Derfor setter tillatelsen krav om at det skal finnes et energistyringssystem i samsvar med norsk standard for energiledelse, og at energistyringssystem skal inngå i bedriftens internkontroll.

For bedriften er viktige elementer allerede på plass siden det ikke er utslipp av kjølevann. Likevel er det slik at det vaskes med store volum vann og noe av dette vannet er lunkent og noe er varmt. Temperaturmålingene viser relativt lave gjennomsnitts- og maksimalnivåer på avløpsvannet, men det kan være usikkert hvor representative disse døgnmålingene er og hvordan verdiene midles. Uansett er kartlegging av energistrømmer en nødvendighet.

Forholdet tas opp med Nordpri AS avd. Nærbø i forbindelse med endring av tillatelse.

Anmerkning 5

Nordpri AS avd. Nærbø har ikke fått overført tillatelsen etter forurensningsloven til drift av virksomheten, fra Prima Slakt AS.

Kommentarer:

Forurensningsloven, § 7, 1. ledd, sier bl.a. at det er ikke lov å drive en forurensende virksomhet uten tillatelse. Tillatelsen er gitt til Prima Slakt AS, men driften av stykkingsvirksomheten utføres av Nordpri AS avd. Nærbø uten at det er en formell avtale om at Prima Slakt AS skal stå ansvarlig i forhold til forurensningsloven. Prima Slakt AS har latt det være opp til Norpri å drive virksomheten uten å vurdere forholdet til eksisterende tillatelse. Det har vært en intensjon om at Nordpri AS avd. Nærbø skulle overta tillatelsen, men denne prosessen er ikke gjort kjent for Fylkesmannen før tilsynet ble varslet. Prosessen er dermed ikke sluttført. En nødvendig overføring av tillatelsen til Norpri er en konsekvens av store endringer i eier- og driftsforhold. Eier- og driftsforholdene er som følger:

- Prima Slakt AS er 100 % kjøpt opp av Nortura AS.
- Nortura AS kjøpte samtidig Jæren Eiendomsinvest AS, som igjen eier Kviamarka Eiendom AS som eier bygningsmassen på Kviamarka og det gamle slakteutstyret.
- Prima Slakt AS har stanset sin slakte- og stykkingsvirksomhet og er nå et selskap som kjøper inn dyr til slakt, får utført slakt ved Nortura SA sitt anlegg på Forus og får stykket opp kjøttet ved anlegget i Kviamarka før det selges videre.
- Prima Kjøtt AS (org. nr. 985 209 413, nå Prima Jæren AS, tidl. Prima Jæren Kjøtt AS) drev stykkingsvirksomhet i anlegget i Kviamarka fram til 16. juni 2014.
- Prima Slakt AS sin tillatelse omfattet både slakting og stykking og Prima Slakt AS tok på seg alt ansvar forbundet med dette. Prima Kjøtt AS fikk dermed en operatørrolle som Prima Slakt AS var ansvarlig for.
- Norpri AS avd. Nærbø (bedriftsnr. 872 396 292, eies av 913 755 855) er et nytt selskap (underenhet) som ble opprettet etter en fisjon 16. juni 2014 med Prima Kjøtt AS som overdragende foretak i forhold til Nordpri AS.
- Nortura AS kjøpte 49 % av aksjene i moderbedriften Norpri AS i forbindelse med oppkjøpet i Kviamarka, mens Øglund AS eier resten.
- Det er Norpri AS avd. Nærbø som utfører oppstykkingen og som eier produksjonsutstyret. Det er dermed Norpri AS avd. Nærbø som utfører den virksomheten som er regulert i tillatelsen.

Fylkesmannen har vært informert om endringene i eierskap og om at stykkingen i Kviamarka skal utføres av et annet firma enn Prima Kjøtt AS. Det ble derfor bedt om at dette ble meddelt Fylkesmannen skriftlig, jfr. tillatelsens pkt. 15. En slik melding ble utformet 2. februar 2015 av Norpri AS avd. Nærbø og Prima Slakt AS. Men meldingen er ikke mottatt hos Fylkesmannen eller i Hå kommune, verken pr. e-post eller pr. brev før Fylkesmannen fikk en kopi pr. e-post 14. oktober 2015. Ved tilsynet var Prima Slakt AS selv av den oppfatning at det ikke er

nødvendig med en tillatelse siden det bare ble drevet med stykking. Det burte vært nok med en avtale med Hå kommune.

Det ble diskutert prinsipielle forskjeller mellom påslippsavtale og utslippstillatelse og det ble konkludert med at dersom Nordpri AS avd. Nærbø skulle overta Prima Slakt AS sin tillatelse, måtte det søkes om en endring av både eierskap og omfang. Dette kan gjøres ved at meldingen datert 2. februar 2015 utformes som en søknad som er oppdatert med produksjonsdata og utslippsdata. Ved en overføring av tillatelsen kan Norpri få ansvar for å rette avvik som er funnet ved tilsynet.

Forholdet tas derfor opp med Nordpri AS avd. Nærbø i forbindelse med endring av tillatelse.

Anmerkning 6

Det er usikkert om avløpsmengden tilpasses renseanlegg.

Kommentarer:

Innen 1. juli 2014 skulle kapasiteten til, og antallet avløpspumper som leder avløpsvann til fettavskiller og sil, tilpasses tilførselene av avløpsvann og størrelse på pumpeump slik at renseinretningene ikke får hydraulisk unødige belastninger.

Det ble forklart at pumpefrekvensen var økt. Fylkesmannen forstår dette slik at intervallet mellom start og stopp av pumper er redusert slik at det ikke blir langvarige hydrauliske belastninger. Men det er ingen som kjenner til detaljene og hvilken pumpekapasitet som er installert i dag. Nordpri AS avd. Nærbø skulle undersøke dette og gi tilbakemelding. Tilbakemelding savnes. Forholdet tas derfor opp med Nordpri AS avd. Nærbø i forbindelse med endring av tillatelse.

Anmerkning 7

Temperaturmålinger kan gjøres mer representative.

Kommentarer:

Dagens praksis for temperaturmåling er at den måles og oppgis den dagen det tas vannprøver. Det er ikke sikkert at dette er representativt for temperaturen de øvrige 29 døgn i måneden. Det er derfor behov for bedre oversikter. Nordpri AS avd. Nærbø forklarer at temperaturen logges kontinuerlig. Bedriften skal sende inn mer detaljerte data for en lengre og representativ måleperiode der temperatursvingningene blir synlige. Forholdet tas opp med Nordpri AS avd. Nærbø i forbindelse med endring av tillatelse.

Anmerkning 8

pH-målingene kan gjøres mer representative.

Kommentarer:

De utleverte dataene viser at det er få overskridelser av høyeste pH-grense, men det oppgis ikke laveste verdier. På samme måte som med temperaturmålingene er det nødvendig å se nærmere på lengre tidsserier av pH-data. Tillatelsen inneholder krav om å utrede logging og justering av pH innen 1. september 2014. Dersom pH-loggingen viser akseptable verdier, kan dette kravet revurderes. Forholdet tas opp med Nordpri AS avd. Nærbø i forbindelse med endring av tillatelse.

6. Andre forhold

Utslippsforhold

Dagens produksjon genererer helt andre utslipp enn utslippene fra både slakte- og stukkingsvirksomheten som ble drevet tidligere. Selv om det kan stilles spørsmålsteget ved de utførte analysene, viser de at bedriften klart holder seg innenfor utslippsgrensene for fett og organisk stoff. Dette betyr mye for hvordan renseanlegget på Grødaland fungerer og om det klarer å holde utslippsgrensene.

Produksjonsforhold

Ved tilsynet ble det størrelsen på produksjonen gjennomgått. Dette er et sammendrag:

- Det skjer bare stykking og pakking av kjøtt.
- Det stykkes 17 – 18 000 tonn kjøtt i året.
- Kapasiteten er opp mot 20 000 tonn.
- Produksjonsmålet er å stykke 18 – 20 000 tonn i 2016.
- Stykking skjer 250 dager i året.
- Produksjonen skjer fra kl. 05:00 til 17:00 (12 timers dag).
- Vask skjer fra 17:00 til 01:00.
- Driften utgjør 100 årsverk.
- Det er relativt jevn drift med små topper i mai og desember.
- Produksjonen svinger ca. 20 % og det stykkes mellom 3-400 tonn i uken.
- Vannforbruket er redusert til 1/3 av det som ble brukt ved både slakting og stykking.
- Antall kilo definerer ikke vaskebehovet; en arbeidsdag genererer samme vannforbruk.

Fettutskilling

Fettutskilleren ble undersøkt nærmere og den inneholdt en del utskilt fett. Det kunne ikke dokumenteres ved visuell inspeksjon at fett gikk i avløpet. Fettutskilleren tømmes hver 14 dag, men det var ikke noe system ved bedriften for å vurdere hvor mye fett som ble skilt ut. Tømmefirmaet noterte ikke mengde fett, bare totalt volum. Bedriften skulle sjekke hvor mye fett som ble tømt og data ettersendes.

Internkontroll

Fylkesmannen oppfattet det som om bedriften mente at en tillatelse ikke var nødvendig pga. endrede produksjonsforhold. Av den grunn ble kravene i tillatelsen vurdert som lite relevante. Manglende relevans går også fram av skrivet som ble forfattet i februar 2015 og som verken Hå kommune eller Fylkesmannen mottok. Ved tilsynet fikk Fylkesmannen også en klar forståelse av at det var lite kjennskap til hva som står i tillatelsen. Mye av det som ble diskutert ved tilsynet var nytt for daglig leder. Internkontroll var ikke et direkte tema ved tilsynet, men situasjonen tolkes som om bedriftens internkontroll er mangelfull. De administrative endringene det siste året kan ha bidratt til å gjøre ansvarsforhold uklare.

Det er et stort antall utenlandske arbeidere ved Norpri. Dette innebærer store utfordringer mht. opplæring og utarbeiding av dokumentasjon. Det forventes at de delene av forurensingslovverket og tillatelsen som er viktige ved arbeidsutførelsen, blir formidlet til arbeidstakerne.

7. Oppfølging etter kontrollen

Tillatelser, forskrifter og lovverk setter selv bærende krav til bedrifter. Dersom det oppstår avvik i forhold til regelverket, vil dette være brudd på rammevilkårene som bedriften plikter å holde seg innenfor. Bedriften plikter i utgangspunktet å rette avvik snarest uten at for eksempel forurensingsmyndighetene må sette krav om dette. Dersom det ved tilsyn blir avdekket avvik, blir dette kommentert tilbake til bedriften.

Det vurderes som rimelig at Prima Slakt AS innen **25. august 2016** bekrefter skriftlig at forholdet er brakt i orden og gjør rede for de tiltak som er gjennomført for å rette avvikene. Dersom bedriften ikke klarer å rette avvikene innen denne fristen, kan den alternativt gjøre rede for årsaken og oversende en tidfestet handlingsplan for retting av disse innen samme frist. Det er også ønskelig at bedriften forklarer hvordan merknader blir fulgt opp.

Dette brevet sendes til Prima Slakt AS, men alle anmerkninger og kommentarer vil være en del av grunnlaget når det utformes endret/ny tillatelse til Nordpri AS avd. Nærbø. Det forventes derfor at Nordpri AS avd. Nærbø merker seg innholdet.

8. Forventninger til bedriftens tilbakemelding

Avvik 1

Avviket lukkes når Fylkesmannen har mottatt et ledningskartverk som viser de etterspurte elementene. Det antas at dette finnes i rørløp meldinger og byggetegninger og at mye av dette er dokumentasjonen som bedriften har i sine arkiver.

Anmerkning 1

Det forventes at det lages et nytt prøvetakingsprogram. Dette skal inkludere alle de faktorene som er listet opp i tillatelsens pkt. 11. For at programmet skal kunne holde et faglig forsvarlig nivå mht. representativitet, prøvetaking, lagring og forsendelse, kan det være nødvendig å knytte til seg ekstern kompetanse. Det forventes at et slikt program blir en del av en fornyet eller endret søknad som Fylkesmannen tar stilling til. Prøvene som finnes i dag viser at det er store variasjoner i utslippskonsentrasjoner, men dersom det viser seg at utslippet er relativt stabilt, kan programomfanget reduseres.

Anmerkning 2

Det forventes at det, gjerne i kombinasjon med at det utføres årlige målinger, utføres målinger som viser innholdet av suspendert stoff/partikler som kan fjernes med ulike filterstørrelser. I utgangspunktet er denne undersøkelsen ment å være noe som bare gjøres en gang.

Anmerkning 3

Det forventes en oppdatert miljørisikoundersøkelse som viser om det er, og eventuelt hvilke, tiltak som bedriften må iverksette. En miljørisikoundersøkelse må utføres med vekt på primært miljøforhold og med sikte på å overholde krav i tillatelsen. Det forutsettes at den tas inn i internkontrollen på linje med øvrig dokumentasjon som f. eks. en ROS-analyse. Bedriften bør vurdere å benytte ekstern hjelp til gjennomføringen.

Anmerkning 4

Det forventes at bedriften utvikler et energistyringssystem som innebærer energiledelse. Målet med energistyringen skal være optimalisert og redusert energibruk, og reduserte utslipp. I en tillatelse vil det bli satt krav om at et system for energiledelse skal være i samsvar med norsk standard for energiledelse (NS-EN ISO 50001:2011). Det kan også finnes nyttig informasjon i gjeldende referansemanual på området, <http://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference/ene.html>.

Anmerkning 5

Ved tilsynet var det enighet mellom Fylkesmannen, Norpri og Prima Slakt AS om at meldingen fra februar blir oppdatert med nyere og sikrere opplysninger om drift og utslippsforhold, og at meldingen kan formes som en søknad om ny eller endret tillatelse. Samtidig er de temaene som er vurdert ved dette tilsynet, viktige tema i en søknad og viktige elementer i en endret tillatelse. En søknadsprosess kan føre til ny vurdering av tidsfristen som er satt for å rette avvikene.

Behandling av søknad om ny eller endret tillatelse vil kunne være en tidkrevende prosess. En slik behandling er gebyrbelagt, jfr. forurensningsforskriftens kapittel 39. Norpri varsles med dette, jf. forurensningsforskriftens § 39-3, 5. ledd, om at det trolig vil bli benyttet sats 4 i § 39-4 eller sats 2 i § 39-5 med mindre arbeidet får større omfang ved for eksempel mangelfull søknad. Valg av sats vil bli varslet og vil komme som et vedtak som kan påklages. Fram til vedtak foreligger er det mulig å kommentere varselet.

Anmerkning 6, 7 og 8

Dette er forhold som trolig raskt kan tas tak i og det forventes snarlige innsendinger. Dette gjelder også mengde utskilt fett. Dette er forhold som vil være viktige elementer i en søknad.

9. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Fylkesmannens postjournal på www.fylkesmannen.no (jf. offentleglova).

Kopi av rapporten sendes også til:

- Hå kommune
- IVAR IKS
- Norpri AS avd. Nærbø
- Kviamarka Eiendom AS